

Vreemdelingen worden stads-, wijk- en dorpsgenoot

Hoe diaconale projecten wereldwijd ingaan tegen de stroom van het populisme

Wie het nieuws volgt, kan weten dat de katholieke Kerk in de Verenigde Staten kritisch is over de oorlogsretoriek van president Trump. Daarnaast heeft zij op nog één punt heel stevige kritiek op Trumps beleid. Dat is sterker geworden sinds de federale politiemacht ICE in staten die in meerderheid democratisch stemmen (dus anti Trump zijn) jacht maakt op ongedocumenteerden. Onder het mom van 'jacht op criminele illegalen' worden veel meer mensen opgepakt en vastgezet. Ook als ze al jaren met hun gezinnen in de V.S. leven, werken en belasting betalen. De economie drijft voor een deel op deze mensen zonder verblijfsvergunning. Velen van hen spreken Spaans en bezoeken de Mis in katholieke kerken. Parochianen en anderen waarschuwen hun doodsbanige medeburgers met fluitsignalen als ICE in de buurt wordt gesignaleerd. Er vallen onschuldige slachtoffers, die ongewapend waren en mishandeld of doodgeschoten zijn. De bisschoppen steunen de protesten en het verzet. Er wordt niet alleen gebeden maar daadwerkelijk bescherming geboden.

Dichterbij, in Duitsland, zijn katholieke en evangelische bisschoppen en plaatselijke geestelijken over het algemeen eensgezind in hun steun aan het buitensluiten van de populistische partij AfD van de politieke macht op de diverse niveaus. De kerken in Duitsland hebben teveel leergeld betaald in de jaren

'30 van de vorige eeuw, toen de populistische nazi's stap voor stap de macht veroverden. De AfD doet zich gematigd voor, maar onderzoeken wijzen uit dat wat de partij voorstaat in strijd is met de grondwet. Her en der zijn er al knokploegen actief die migranten wejagen uit hun dorp of wijk. Ruim baan voor de AfD betekent, als er te weinig tegenkrachten zijn, een groeiende geweldsspiraal, bestuurlijk maar ook op straat, tegen migranten, met name moslims.

Stap voor stap begint ook in onze parochies het bewustzijn te groeien dat we als christenen een taak hebben in het opkomen voor de rechten en de belangen van migranten. Dat zijn deels mensen, afkomstig uit onze voormalige koloniën en uit Turkije en Marokko (de nazaten van de hierheen gehaalde gastarbeiders). Deels gaat het om genaturaliseerde vluchtelingen, bijvoorbeeld Syriërs, Eritreeërs en Somaliërs. En ten slotte gaat het om vluchtelingen die (jarenlang) in AZC 's wachten op de beslissing of ze wel of niet mogen blijven. Het gros van hen zal hier blijven wonen, werken en leven. We hebben dus als Nederlanders, als er populistische angst- en haatgevoelens zijn (en die leven volop), de taak om met de breed geschakeerde groep van migranten een nieuw wij op te bouwen. Het overzichtelijke witte verleden komt niet terug. En onze Kerk heeft een belangrijk voordeel: een deel van de nieuwkomers is

katholiek. We kunnen kleine en soms grotere aantallen van hen bijna overal ontmoeten bij de koffie na een viering. Als er van beide kanten openheid is, kan er een gesprek ontstaan van mens tot mens.

Er gebeurt van alles in onze parochies om te werken aan dat nieuwe wij. Ik beperk me hier tot twee genomineerden voor de Ariëns Prijs voor Diaconie 2025 en wat mij persoonlijk ter ore gekomen is. Ik hoop dat er veel

meer op dit gebied gebeurt en dat de lezers van 'Op Tocht' op nieuwe ideeën worden gebracht. Ook een vergrijzende Kerk heeft wel degelijk mogelijkheden. Kijk maar en durf opnieuw rond te kijken in de eigen omgeving wat er aan hoopvolle initiatieven is, die we binnen onze mogelijkheden kunnen ondersteunen. Riep het Tweede Vaticaans Concilie ons in 1965 in de encycliek 'Gaudium et Spes' al niet op om "de tekenen van de tijd" te verstaan? Waar zien we het waaien van de Geest, onder christenen maar ook onder alle mensen van goede wil?

De winnaar van de Ariëns Prijs 2025 was de PCI van de H. Geestparochie in haar steun aan het project 'Kleurrijk in de Hof'. Het initiatief lag bij de PKN-gemeente in Goor. De Welzijnsorganisatie van de gemeente Hof van Twente nam de organisatie over en bracht het gebeuren ook naar Delden, in 2023 en 2024 op Open Monumentendag. De PCI onder leiding van Marianne Koebrugge en Diny Vaarhorst had er een kraam en gaf een flinke subsidie. Op de maaltijd, de muzikale optredens en het Jeugd circus Caroly kwamen veel mensen uit allerlei verschillende culturen af om elkaar in een ontspannen sfeer te ontmoeten. Mgr. Hoogenboom zei tijdens de prijsuitreiking: "Politieke tegenstellingen en polarisatie laten een verharding van de samenleving zien. Het is veelbelovend dat er in deze complexe tijd altijd mensen opstaan die oog hebben voor diversiteit in alle geledingen van de bevolking in Nederland." Een andere genomineerde was de Huiskamer van de wijk Oog in Al in Utrecht (zie foto boven). Opbouwwerker Hermen van Dorp van de geloofsgemeenschap merkte in gesprekken dat er behoefte was aan een ontmoetingsplek tussen mensen die verblijven in het AZC en wijkbewoners. Zo is er in samenspraak met diverse organisaties elke dinsdagochtend van tien tot twaalf in de grote pastorie naast de Dominicuskerk een inloopmogelijkheid tot stand gekomen voor mensen uit deze doelgroepen. Er is dan ook juridische bijstand en het regelen

van leergeld voor dakloze vreemdelingen vanuit de diaconale stichting SNDVU. Zo komen er drie groepen samen. Naast koffie en thee is er ook de mogelijkheid om spelletjes te doen en staat er een sjoelbak. Al snel ontstond het idee om de laatste dinsdag van de maand de ochtend af te sluiten met een lunch, die steeds door mensen uit een ander land afwisselend wordt klaargemaakt. Naast wijkbewoners komen er mensen uit een elftal landen.

Ten slotte wil ik kort twee andersoortige initiatieven noemen. Toen de komst van een AZC naar Zwolle in de gemeenteraad aan de orde zou komen, hebben het pastoraal team van de Thomas a Kempisparochie en protestantse voorgangers samen in een publieke verklaring de raad opgeroepen vóór deze komst te stemmen. En onlangs riepen bisschop De Korte (referent voor Kerk en Samenleving in de Bisschoppenconferentie) en de scriba van de PKN leden van de Eerste Kamer op om niet mee te werken aan het criminaliseren van uitgeprocedeerde vluchtelingen, die niet terug kunnen naar hun land van herkomst. De hele beroepsgroep die met vluchtelingen werkt, plus de Raad van State en de Ombudsman zeggen hetzelfde: laat deze mensen in hun waarde en voorkom een nog groter isolement, dat alleen maar meer problemen geeft.

Vier voorbeelden van wat er vanuit onze Kerk gedaan kan worden om tot een nieuw wij te komen met nieuwkomers.

door Hans Oldenhof,
voormalig diocesaan diaconaal werker

